

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrleteta 90kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrleteta 1 gld. 15 kr. nov.den.

~ V Ljubljani v sredo 17. oktobra 1866. ~

## Gospodarske stvari.

## Kako ravnati, da se na novo vsajena sadna drevesa primejo?

O tem piše skušeni vrtnar E. Lukas tako: Nove korenine pri presajenih drevesnih sadikah se naredijo, kakor pri drugih rastlikah, edino po redilni snovi, ktera je v deblu ali porobku skrita, kakor hitro more korenina svoje popke ugodno odganjati. Po tem takem morejo le tista mlada drevesca dobro koreniniti, ktera imajo obilo nakupičene redilne snove. Mlada sadna drevesca morajo tedaj že pred presajanjem v dobri, močni zemlji\*) rasti, da potem redilne snove, ktera je rastlinam jako potrebna, morejo iz zemlje srkati in v-se nabirati. Drevesa, ki so rastla na slabi, plevelnati, nezmožni zemlji, ktera niso bila okopana in oskrbljena, kakor je treba, se ne razrastejo vspešno niti v dobri, niti v manj dobri zemlji, — zastajajo v rasti in vsahnejo rada po krajšem ali daljšem bolehanji.

Kdor drevesca za presajanje kupuje, ta naj pazi na to, da taka dobí, ktera so rastla v dobri in vrlo obdelani zemlji. Korenina, deblo in vrhovišče (krona) kažejo na tanko, kakošna je bila zemlja v drevesnici, v kateri so rastla drevesca. Lisasta in lišajasta debela, ktera niso nad koreninami debelejša, kakor pod vrhom, — vrh, kateri je po trikrat ali večkrat prirezan, da bi deblo močnejše postalo, — korenine, ki imajo nekoliko rogovilastih rogljev, pa nič stranskih koreninic: to so znamenja nezmožne in slabo obdelane zemlje, iz ktere se med 100 presajenimi drevesci jih komaj 50 prime, pa še ta večidel slabo rastejo.

Paziti je treba potem tudi na okolščine, ktere pospešujejo vpodobljenje in rast koreninskih popkov. Koreninski popki pa niso oni, ki se naredé na korenini in odrastke poženo (to so debelski popki, ki se po posebnih razmerah na koreninah naredé), ampak tisti so majhni šterclji iz nakupičenih piskerčkov, kateri kožo korenin prederó in kot koreninice rastejo. Take koreninice izrastejo najraje v rahli, napojeni zemlji, nerade pa v trdi suhi ilovici. Ogeljno-kisli vlažni zrak v dotiki s koreninami pospešuje rast koreninskih popkov, iz katerih korenine izrastejo. Po tem zraku nastaja v rahli zemlji nežna gorkota, ktera razkroji počasi vse v zemlji skrite organske ostanke.

\*) Nekteri sadjerejci sicer nasprotno trdijo, rekoč, da iz slabe zemlje vzeta drevesca se toliko boljše čutijo v dobro zemljo presajena in tem veselejše rastejo; al to je napak misel; kajti gotovo je to, da že mlado drevesce mora močno, krepko biti; če ne, nima moči za poznejša leta. Da bode drevescu iz slabe zemlje presajenemu bolj všečno na dobri zemlji, to je gotovo; al če je revče hiralno popred, tudi ne bo tako čvrsto rastlo, kakor bi, če bi bilo krepko izrejeno. Pis.

Redilnih reči, po katerih se nareja ogeljnokislec, je dobro pridevati sadnim drevescem, ktera so sploh pripravna za rast; izbudijo se mišice, koreninski popki se narejajo in iz njih izrastejo nove koreninice.

Dobra pripomoč, da se drevó naglo in gotovo ukorenini, je ta, da se plitvo, to je, ne pregloboko vsadi, — da se tik korenine dene zgnojene prsti (tnalovine), pod koreninsko krono pa ječmenovega ali ovsenega semena, čegar kalilna gorkota jim je ugodna, — da se debela korenina ovije z mahom ali z volnato cunjjo, in da se med koreninsko krono dene nekoliko trohlenega mahú.

Ko si pri presajanju vse to storil, potem moraš še drugo skrb imeti. Tako se zemlja okoli drevesca ne sme vteptati, da so trda tla okoli drevesa, kajti to je škodljivo, — zalivanje poredoma pa mnogo koristi. Potem je tudi dobro, ako se zemlja okoli posajenega drevesca pokrije s steljo, s strohljevino, s čreslom, da ostane pod njimi vlažna in rahla; vse to pomaga, da se drevesca rajše ukoreninijo. Ako so drevesca posajena na gorkem, suhem kraju, kjer navadno burja ali sever brije in se je tedaj bati, da ne bi muzga izhlapela, tedaj je koristno, da se deblo do šopa s slamo, mahom ali bičjem povije.

Tako naj dela vsak, kdor se s sadjerejo peča, in gotovo se bodo drevesca, ktera so iz dobre močne zemlje izrastla, prijala in čvrsto rastla.

Vatroslav Žabjekar.

## Gospodarske novice.

\* Doljne-avstrijska drevesnica v Klosterneuburgu poleg Dunaja (Obst- und Weinbauschule in Klosterneuburg bei Wien) je izdala imenik žlahnih trt, sadnih dreves (pritlikovcev in visocih), ktere prodaja po nizki ceni. Posebno veliko ima jablan visokih po 20 krajc. in pa hrušek pritličnih, na kutinah požlahnjenih po 10 krajc., češenj po 20 kr., pritličnih marelic, breskev in češpelj po 10 kr. Tudi cepiče jabelčine, hruševe, češpljeve, češnjeve, marelične prodaja, ako se jih več vzame, po 1 krajc. Ker se cepiči režejo pozimi in zgodaj spomladi, treba, da si jih kmali naroči, kdor jih dobiti želi.

\* Sekretni gnoj v Londonu. Med neštevilnimi družbami na akcije se snuje ravno zdaj nova taka družba na akcije pod imenom „Metropolis Sewage and Essex Reclamation.“ Dozdaj je blato človeško iz záhodov (sekreto), čegar vrednost slavni kemikar Liebig ceni na 2.500.000 šterlingov, to je, na 25 milijonov goldinarjev, teklo po kanalih v reko Themse in odtodi v morje, — in je bilo po takem zgubljen za kmetijstvo. Zdaj ta gnoj po nalašč napravljenih kanalih nabirajo v hraniliščih (rezervoarih), kjer ga omenjena družba hoče